MAATALOUS

Palvelun tuottamalle tiedolle oli kyllä kysyntää, mutta siitä huolimatta sille ei saatu enää järjestettyä rahoitusta. **PROFESSORI PIRJO PELTONEN-SAINIO, MAA- JA ELINTARVIKETALOUDEN TUTKIMUSKESKUS**

Vehnien sakoluvut nousevat tuskin korkeiksi tänä vuonna

Tämän vuoden sakoluvut määritetään vasta syksyn mittaan. Jatkuvaa mittausta ei enää satokaudella tehdä.

Kevätvehnän sakoluku tulee tuskin nousemaan tänä vuonna kovin korkeaksi, mutta romahdustakaan ei täytyne tänä vuonna pelätä, arvioi professori **Pirjo Peltonen-Sainio** Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksesta (MTT).

”Koska säät ovat olleet viileänpuoleiset, sakoluvut ovat nousseet varsin hitaasti. Korkeita lukuja tuskin on odotettavissa, mutta hitaan kehityksen ansiosta sakoluku ei ole kovin herkkä romahtamaankaan. Uskon, että ihan perushyvä vehnäsato on vielä mahdollinen.”

Peltonen-Sainion arvio perustuu aikaisempien vuosien perusteella rakennettuihin malleihin ja tietoon sakoluvun kehitykseen vaikuttavista tekijöistä.

Satokauden mittaukset jouduttiin lopettamaan

Mittaustuloksiin perustuvaa tietoa sakolukujen kehityksestä ei ole enää saatavilla.

Aikaisemmin MTT määritti leipäviljojen sakoluvut puintikauden aikana kahdesti viikossa.

Mittausten tulokset julkaistiin myös Maaseudun Tulevaisuudessa. Viimeisen kerran sakolukutaulukkoja oli lehden sivuilla syksyllä 2010.

Toimitukseen yhteyttä ottanut viljelijä kaipasi sakolukuja takaisin MT:n sivuille.

Toivetta ei kuitenkaan voida enää toteuttaa, sillä mittaukset on lopetettu.

”Palvelun tuottamalle tiedolle oli kyllä kysyntää, mutta siitä huolimatta sille ei saatu enää järjestettyä rahoitusta.”

Sakoluvun mittaukset olivat varsin työläitä. Ne sitoivat puintikauden ajaksi 1–2 laboratoriotyöntekijää jokaisessa toimipaikassa, jossa niitä tehtiin.

Lisäksi MTT:n toimipaikkaverkoston karsiminen johti siihen, että viimeisinä vuosina sakolukuja mitattiin enää kolmella paikkakunnalla.

Edelleenkin sakolukuja mitataan lajikekokeilta. Mittaukset tehdään kuitenkin vasta syksyn mittaan sadonkorjuun jälkeen muiden laatuanalyysien ohessa.

”Siitä saatu sakolukutieto on käytettävissä vasta vuoden loppuun mennessä.”

Säät haittaavat ennustamista

Aikaisemman sakolukupalvelun korvaajaksi on kehitetty sakolukujen ennustepalvelu vehnälle.

Palvelu on maksutta kaikkien viljelijöiden käytettävissä MTT:n nettisivulla.

KARI SALONEN

JAANA KANKAANPÄÄ

Sakoluvun määrittäminen aloitetaan jauhamalla jyvät jauhoksi. Jauhosta ja vedestä sekoitetaan liete, joka kuumennetaan mittauslaitteessa. Kuumennuksen jälkeen koeputkessa oleva mäntä kertoo sakoluvun: sakoluku on aika, jossa mäntä putoaa lietteen läpi koeputken pohjaan. Eviran viljalaboratoriossa sakolukua mittasi Riikka Klemola.

LAATUTEKIJÄ

Sakoluku selviää jauhoseosta keittämällä

Sakoluku on yksi tärkeimmistä leipäviljan laatutekijöistä. Se kuvaa viljan itämisastetta.

Kun sakoluku on matala, vilja on itänyt eikä siitä leivotun leivän sisus kypsy paiston aikana. Leipä jää rakenteeltaan taikinamaiseksi ja kosteaksi.

Sakoluku selvitetään sekoittamalla kuivattu viljanäyte veteen ja keittämällä jauho-vesilietettä lasiputkessa kiehuvassa vesihauteessa 60 sekuntia. Keittämisen jälkeen lasiputken männän annetaan laskeutua lietteen läpi. Laskeutumisaika (sekunneissa) määrää näytteen sakoluvun.

Alin mahdollinen sakoluku on 60, kun mäntä putoaa heti alas. Sakoluvun ollessa korkea mäntä laskeutuu hitaasti alas. Ylimmillään sakoluku voi olla vehnällä yli 400.

Leipäviljan vastaanottovaatimuksissa rukiin sakoluvun vähimmäisvaatimus on 85 ja vehnän 180. Optimaalinen sakoluku on 230–280.

Ennustepalvelussa sakoluku annetaan kolmelle lajikeluokalle, joten palvelun käyttäjän on tiedettävä, mihin sakoluku-luokkaan hänen viljelemänsä lajike kuuluu. Esimerkiksi Vinjett, Zebra ja Anniina kuuluvat matalan sakolukutason lajikkeisiin.

Sakolukutason lisäksi käyttäjä valitsee palvelussa kasvuston tähkälletulopäivän.

Näiden tietojen perusteella nettipalvelu antaa arvion kyseisten lajikkeiden sakoluvusta koko Suomen vehnäntuotantoalueella. Arvio esitetään värikoodeilla kartalla.

Arvion pohjana olevat sakolukutiedot on kerätty vuosina 1998–2007.

Peltonen-Sainio myöntää, että ennustepalvelu ei pysty täysin ennustamaan sakoluvun kehitystä kuluvan kesän kaltaisilla säillä.

”Tämän vuoden säillä myöhäisinkin palvelussa oleva tähkälletuloajankohta on näemmä vähän turhan ’aikainen’.”

Palvelusta hyötyä monelle taholle

Ennustepalvelun tarkoituksena on auttaa viljelijää ajoittamaan vehnänpuinti niin, että puintikosteus on alhainen, mutta sakoluku on vielä korkealla. Lisäksi palvelu on hyödyksi neuvonnalle, viljateollisuudelle ja viljakaupalle.

Ennusteet perustuvat tilastollisiin malleihin, joiden aineisto on peräisin MTT:n ja Boreal Kasvinjalostuksen kokeista vuosilta 1998–2007.

Sakolukuennustetta on MTT:n ja Boreal Kasvinjalostus Oy:n lisäksi ollut tuottamassa Vilja-alan yhteistyöryhmä VYR.

JUHANI REKU

Sakoluvun ennustepalvelu: www.mtt.fi > Palvelut > Verkkopalvelut > Kasper. Valitse avautuvasta ikkunasta Kevätvehnän sakolukuennuste.

Punamätää löydetty 41 mansikkatilalta

Alkuperä jäi hämärän peittoon

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on löytänyt tämän kesän tarkastuksissa 41 mansikkatilalta vaaralliseksi kasvintuhoojaksi luokiteltua mansikan punamätää (Phytophthora fragariae var. fragariae)

Tämän kesän löydökset viittaavat Eviran mukaan siihen, että punamätää esiintyy mansikkaviljelmillä paljon laajemmin kuin aikaisemmin on arvioitu.

Löydetyistä tapauksista 14 todettiin pohjoissavolaisilla viljelmillä ja hämäläisillä 10. Muut tapaukset hajautuivat eri puolille Etelä- ja Keski-Suomea.

Alkuperää ei pystytä enää selvittämään

Punamätä on sienenkaltaisen mikrobin aiheuttama tauti. Se tuhoaa mansikan juuriston ja aiheuttaa kasvustojen kitukasvuisuutta ja kuolemista. Siksi se pienentää mansikan satoa.

Tauti ei leviä mansikan marjoissa. Se ei myöskään estä niiden käyttöä elintarvikkeena.

Punamätä on luokiteltu vaaralliseksi kasvintuhoojaksi, koska se on erittäin hankala torjuttava. Tauti voi säilyä maassa jopa 15 vuotta ilman isäntäkasvia.

Tauti on Eviran mukaan levinnyt Suomen mansikkatiloille ulkomaisen taimiaineiston välityksellä ilmeisesti jo vuosia sitten.

Punamädän alkuperäistä tartuntalähdettä ei ole enää mahdollista saada selville. Todennäköisesti niitä on ollut useita.

Mitään yhdistävää tekijää ei ole löytynyt niiden tilojen välilltä, joilta punamätä on löytynyt. Tilojen käyttämät taimet ovat peräisin eri taimitoimittajilta, ja ne on istutettu eri vuosina. Myös tautia kantavia lajikkeita on useita.

Osalla tiloista punamätä on ehtinyt jo levitä tilan sisällä peltolohkolta toiselle.

Jotkut viljelijät ovat kiinnittäneet huomiota huonosti kasvaviin kasvustoihin jo aikaisempina vuosina.

MT

Sikatiloilla avoimia ovia syyskuussa

Atria esittelee sikatilojensa toimintaa kuluttajille kuluvan kuun aikana.

Yhtiö korostaa tuotantoketjun läpinäkyvyyttä ja haluaa näyttää kuluttajille, minkälaista sianlihatuotanto Suomessa oikeasti on.

”Vastuullisuusasiat ja eläinten hyvinvointi kiinnostavat kuluttajia ja haluamme antaa heille mahdollisuuden nähdä sikatilan arkea ja lihantuotannon todellisuutta”, A-tuottajien verkkosivuilla kerrotaan.

Avoimien ovien vierailijoille esitellään tilojen toimintaa ja kerrotaan AtriaSika-ketjusta kokonaisuudessaan.

Mukana on neljä sikatilaa eri puolilta maata. Joukossa on yhdistelmäsikala, lihasikala, porsitussikala ja emakkorenkaan keskusyksikkö.

Osalle tiloista on järjestetty kuljetus lähimmästä kaupugista.

Vierailuille tulee ilmoittautua 14.9. mennessä puhelimitse numeroon 020 472 7010. Ilmoittautumisen yhteydessä saa lisätietoa päivän ohjelmasta ja kuljetuksista. Tilaisuudet kestävät kolme tuntia.

> Joukossa on yhdistelmäsikala, lihasikala, porsitussikala ja emakkorenkaan keskusyksikkö.

Lisätietoa sikaloista saa verkosta osoitteesta: *www.atriatuottajat.fi/ATRIASIKA/AVOIMETOVETSIKATILOILLA/*.

Ensi viikonloppuna on avoimet ovet myös turkistiloilla. Asiasta tiedotetaan lisää kuluvan viikon aikana.

MT

Tyhjistä sikaloista sukeutuu nyt minkkihalleja

Myös Sikayrittäjien puheenjohtaja innostui turkistuotannosta

Turkistuotanto on herättänyt viime aikoina paljon kiinnostusta etenkin sioista luopuvien tuottajien keskuudessa, Suomen turkiseläinten kasvattajain liiton (STKL) toiminnanjohtaja **Michael Hornborg** kertoo.

Liitto on viime aikoina aktiivisesti markkinoinut alaa ja sen järjestämillä turkistarhavierailuilla on käynyt paljon väkeä.

Noin 20 tilalla on käsittelyssä ympäristölupahakemus, joka koskee sikalan muuttamista minkkikasvattamoksi.

Uusia yrittäjiä kiinnostavat erityisesti minkit, sillä niiden nahkojen hinta on nyt hyvä ja tuotannon aloittaminen helppoa.

Osa olemassa olevista minkkitarhoista on kiinnostunut erikoistumaan pentujen tuotantoon. Näiltä tarhoilta uudet yrittäjät voivat ostaa pennut kasvatettaviksi samaan tapaan kuin lihasikalaan porsaat.

Helppo muutostyö

Hornborgin mukaan lihasikala on helppo muuttaa minkkikasvattamoksi.

”Häkit on leveyden puolesta helppo asentaa ja myös vanhoja rehusiiloja pystyy hyödyntämään. Investointi maksaa itsensä nykyhinnoilla vuodessa.”

Esimerkiksi 400 sian lihasikalaan mahtuu noin 500–600 minkkinaarasta jälkeläisineen.

Sikatuottajien siirtymistä turkistuotantoon helpottaa kokemus eläinten pidosta.

Hornborg toteaa, että uusia tuottajia varoitetaan myös alan isoista hintavaihteluista.

Uusia turkistuottajia aloittaa lähinnä Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa, missä sikatilat vähenevät. Pohjanmaalla olemassa olevilla tiloilla rakennetaan nyt paljon.

JAANA KANKAANPÄÄ

Vanhoja tuotantorakennuksia otetaan uuteen hyötykäyttöön. Kanaloihin ja sikaloihin saneerataan minkkikasvattamoja.

Moni uudisrakentaja päätyy etenkin Etelä-Suomessa varjotalojen sijaan halliin, joka on tarvittaessa hyödynnettävissä myöhemmin muussa käytössä.

Huittisiin nousee uusi minkkihalli

Turkistuottajien kampanjasta innostui myös Suomen Sikayrittäjien puheenjohtaja **Martin Ylikännö**.

Hän oli kahden muun huittislaisen sikayrittäjän tavoin myynyt osuutensa paikallisesta biokaasuyhtiö Vambiosta keväällä.

”Mietittiin, mitä seuraavaksi.”

Turkistuottajien kutsu osui hyvään saumaan, vaikka ei yrittäjillä tyhjiä sikaloita ollutkaan.

”Luotamme että eläintenhoitokokemuksesta on apua, vaikka kierto onkin turkiseläimillä erilainen.”

Kolmikon perustama Sata Fur Oy rakentaa Huittisten Vampulaan minkkihallin, jossa on tilaa 1 900 siitosnaaraalle pentuineen. Yhteensä eläinpaikkoja tulee vajaat 12 000.

Tontilla on tilaa myös toiminnan mahdolliseen laajentamiseen.

Yrittäjät eivät ole vielä päättäneet, ostetaanko halliin pentuja kesällä vai tiineitä naaraita keväällä.

Hankkeesta uutisoi ensimmäisenä Huittisten seudun paikallislehti Lauttakylä.

Rakennustyöt pian alkuun

Minkkihallilla on jo ympäristölupa ja rakennustöiden on tarkoitus alkaa syksyn aikana.

Hallista tehdään kokonaan umpinainen niin, että lannanpoisto hoituu koneellisesti. Lanta toimitetaan biokaasun raaka-aineeksi naapuriin Vambioon.

Umpinainen halli estää eläinten karkaamisen luontoon sekä kutsumattomien vieraiden tulon kasvattamoon, Ylikännö kertoo.

Minkkikasvattamoon palkataan työntekijä huolehtimaan eläintenhoidon rutiineista. ”Tietysti ala täytyy ensin ottaa itse haltuun.”

Turkistuotannossa houkuttaa viime vuosien hyvä kannattavuus. ”Haemme liiketoimintaa, joka peittää kulunsa ja antaa myös tuottoa.”

Vastustus ei epäilytä.

”Turkis on mielipidekysymys. Se, paljonko turkiksia täällä vastustetaan, ei kiinnosta kiinalaista ostajaa yhtään. Kaikille on parempi, että tuotanto on Suomessa, turkisten vastustajillekin.”

Sianlihan tuottajana Ylikännö ajattelee, ettei eläimen kannalta ole merkitystä, kuoleeko se siksi että siitä käytetään nahka vai liha.

Sikapuolella tapahtuu suuria

Uudesta aluevaltauksesta huolimatta Ylikännö ei ole luopumassa sioista. Alan tilanne huolettaa kuitenkin kovasti.

”Sikapuolella tapahtuu jotakin isossa mittakaavassa vielä tänä vuonna.”

Ylikännö pelkää, että porsaan hintaa joudutaan ruuhkan vuoksi laskemaan. ”Niin ruuhka yleensä ratkaistaan.”

TERHI TORIKKA

Voit kommentoida juttua Maaseudun Tulevaisuuden verkkolehdessä osoitteessa *www.maaseuduntulevaisuus.fi.*

Nautojen sperman tuonti kasvoi

Suomeen tuotiin viime vuonna ennätysmäärä naudan spermaa, ilmenee Eläintautien torjuntayhdistys ETT:n vuosikertomuksesta.

Naudanspermaa tuotiin lähes 750 000 annosta. Vuotta aiemmin määrä oli 607 221 annosta.

Eniten spermaa tuotiin Tanskasta, runsaat 396 000 annosta. Siitä pääosa oli holsteinia. Seuraavaksi eniten naudanspermaa tuotiin Ruotsista, mistä tuli yli 258 000 siemenannosta. Niistä suurin osa oli ayrshireä.

Kanadasta tuotiin runsaat 55 000 siemenannosta.

Suomeen tuotiin 14 eri rodun spermaa. Suurin osa tuonnista oli lypsyrotujen siementä.

Gyr-rotuisen brahmannaudan spermaa tuotiin ensimmäistä kertaa. Belgian sinisen spermaa ei tuotu lainkaan. Vuonna 2010 sitä tuotiin 50 annosta Hollannista.

Eläviä jalostusnautoja Suomeen tuotiin yhteensä 113. Ne tulivat pääasiassa Ruotsista.

Virosta ja Skotlannista maahan tuotiin muutamia ylämaankarjan nautoja.

Tuonti vilkastui selvästi edellisvuodesta, mutta pysyi yhä melko alhaisena.

Edellisvuonna tuontia rajoitti sinikielitauti. Silloin eläviä nautoja tuotiin maahan 66, pääosin Ruotsista.

Ruotsi ja Suomi edelläkävijöitä

ETT:n mukaan Suomi ja Ruotsi ovat nautojen terveystilanteessa selvästi edellä muita EU-maita. Näin on esimerkiksi BVD:n eli virusripulin ja salmonellan vastustuksessa.

Molemmat maat ovat myös vapaita naudan tarttuvasta leukoosista sekä hengitystieinfektio IBR:stä, joita esiintyy Keski-Euroopassa yleisesti.

Paratuberkuloosin vastustuksessa Ruotsissa on edelläkävijä.

Kaikki sieltä Suomeen tuodut liharotuiset naudat ovat tiloilta, joiden paratuberkuloosivapaus on todistettu vähintään viitenä peräkkäisenä vuonna.

Lypsykarjoissa Ruotsissa tai Suomessa ei koskaan ole todettu paratuberkuloosia.

Ruotsin tuontien ongelma on ETT:n mukaan ollut lähinnä pälvisilsa.

Alkioita Atlantin takaa

Alkioita tuotiin maahan edellisvuosien tapaan. Viime vuonna kolme eri toimijaa toi maahan yhteensä vajaat 1 400 alkiota.

Alkioita tuotiin eniten Kanadasta ja Hollannista. Suosituimmat rodut olivat holstein ja ayrshire.

Suurin osa Kanadasta tuoduista alkioista tuotiin nyt suoraan Suomeen aikaisemman Ruotsin kautta kierrättämisen sijaan.

TERHI TORIKKA

MAATALOUDESTA LYHYESTI

KIMMO HAIMI

Meksikolaiset syövät enemmän munia henkeä kohden kuin minkään muun maan kansalaiset. Nyt maassa on munapula.

Julkaisu auttaa kasvattamaan huippulypsäjän

Vasikasta huippulypsylehmäksi -julkaisun tavoitteena on auttaa kasvattamaan vasikoista terveitä, kestäviä ja tuottavia ensikoita.

Kirjan painopiste on pikkuvasikka-, siemennys- ja poikimisvaiheissa, joilla on suurin merkitys kasvatuksen onnistumiselle.

Julkaisu on jaettu vasikan kehitysvaiheiden mukaan viiteen osaan. Jokaisessa osassa käsitellään vasikan elinoloja, ruokintaa, hoitoa ja terveyteen vaikuttavia tekijöitä.

Teos ilmestyi perjantaina 7.9. Pro Agria Keskusten Liiton ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) Tieto tuottamaan -sarjassa.

Aikaisista maisseista lehmille parempaa rehua

Ruotsissa kannattaa viljellä aikaisia rehumaissilajikkeita. Viljelyn riskit pienenevät ja lehmille saadaan parempaa rehua, ilmenee tuoreesta väitöstutkimuksesta. Asiasta kertoo Jordbruksaktuellt.

Uusia maissihybridilajiketta on koeviljelty Kristianstadissa, Skarassa och Västeråsissa.

Tavoitteena oli selvittää, miten lajikkeet kehittyvät eri lämpösummat keräävillä paikkakunnilla.

Kylmä kesä vähensi ehec-tapauksia

Ruotsissa ehec-bakteeri on sairastuttanut vähemmän ihmisiä kesän aikana kuin vuosi sitten kesä–elokuussa.

Syyksi epäillään viileää kesää, kertoo ATL.

Tänä kesänä ehec-tapauksia on todettu 99 eli 18 vähemmän viime kesään verrattuna.

Ehec- eli Escherichia coli -bakteereita tavataan ihmisten ja eläinten suolistosta. Vain osa niistä on ihmisille ja eläimille haitallisia.

Ehec-bakteeri on entistä yleisempi ruokamyrkytysten aiheuttaja.

Meksikoon iski munapula

Meksikossa on tapettu 11 miljoonaa lintuinfluenssaan sairastunutta kanaa. Nyt maa kärsii kananmunapulasta, kertoo ATL.

Meksikolaiset syövät enemmän munia henkeä kohti kuin minkään muun maan kansalaiset.

Pääkaupungissa Mexico Cityssä munien hinta on kaksinkertaistunut ja väki jonottaa munaostoksille.

Maan hallitus on kertonut poistavansa tulleja, jotta kanamunia voidaan tuoda helpottamaan maan munapulaa.